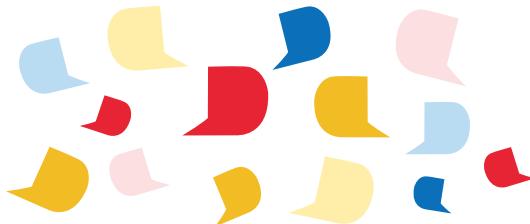

Gulahallančoahkkin

Bagadallan gulahallaneahkediidda

Mat leat Gulahallančoahkkimat?

Gulahallan čoahkkin lea čoahkkin gaskkal bargiid ja vánhemiiid gos bargá ovttas sihke eastadit, bissehit ja čuovvulit givssideami

Manne Gulahallančoahkkimat?

Vai mánná vásicha ahte son lea márssolaš oasseváldi oktavuođas, fertejít vánhemii ja bargiin leat buorre gulahallan. Gulahallančoahkkin lea reaidun lihkostuvvat dien barggus.

Man dávjá

Gulahallančoahkkimat berrejít dollot unnimusat oktii jagis. Rávvejuvvo ahte dollojtu guovtta geardde jagis.

Áigemearri

Rávvejuvvo 2,5 diimmu okte árrat čakčajahkebealis ja okte árrat giđđajahkebealis, mas čuovvula soahpamušaid vuosttas čoahkkimis

Ráhkkanepmi ovdal čoahkkima

Cavgileapmi, ráđđi ja resurssat maid geavaha go ráhkkanan gulahallančoahkkimii.

- Gulahallančoahkkin(mat) merkejuvvojít mánáidgárddi jahkejuvlii.
- Smiehttangažaldagat lea ovdagihtii váldon ovdan bargiidčoahkkimis.
- Válljet gulahallančoahkkima jođiheaddji. Rávvejuvvo ahte mánáidgárddi jođiheaddji jođiha čoahkkima.
- Buot bargit fertejít oasálastit gulahallančoahkkimis.

Geahča videoid

[Áigeguovdilis smiehttangažaldagat ovdal gulahallančoahkkima](#)

[Áššedáhpáhus gulahallančoahkkimii](#)

- Sádde gohčuma gulahallančoahkkimii (liŋka gohčumii/bovdejupmái)
- Kopiere árkka mas leat dat golbma váldoprinsihpa, bija buot stuoluide (liŋka teavsttaid málíi)
- Peanna ja bábir buot joavkuide
- Latnjajuhkin
- Káffe/teadja/guoccoheapmi

Gulahallaneahkeda álggaheapmi

Evttohus maid sáhtát dadjat go álggahat gulahallančoahkkima.

«Bures boahtin gulahallančoahkkimii!»

Lea hui buorre ahte ná ollu vánhemat leat boahtó deike otná eahket! Mii dárbašit guhtet guoibmámet go galgat bargat eastadit givssideami mánáidgárddis. Mii fertet oahpásmuvvat vai mii diehtit maid díi vánhemat jurddasehpet ja oaivvildehpet mo mánáidgárdi sáhttá bargat buorebut, ja mo díi vánhemat sáhttibehtet veahkehit. Muhtimat dis leat oahppásáčcat, ja earát gis eai soaitte dovdat nu mángasa. Dál lea goit buorre vejolašvuhta oahpásmuvvat.

Mii sávvat oažžut buori gulahallama dan birra maid mii jurddašit mii lea ollesolbmuid ovddasvástádus, sihke mánáidgárddi bargit ja vánhemat, vai sáhttit lágidit oadjebas ja buori beaivválaš dili min mánáide.

Áigerámma: Mii galgat geargat díi 1..... rádjái, ja mun áiggun dadjat veaháš mo eahket šaddá, muhto vuos áiggun dadjat veaháš stoahkama, ustitvuoda, givssideami ja olleolbmuid ovddasvástádusa birra.

Stoahkama ja ustitvuoda mearkkašupmi

Go mii jearrat mánáidgárdemánán mas sii beroštít eanemus dáppe mánáidgárddis, de sii vástidit stoahkat ja oažžut ustibbi. Eatnasat namuhit guokte dahje golbma geaiguin sii leat buoremus ustibat. Fátmasteapmi stoahkamis ja ustitvuhta leat áibbas vuđolaš mánáid sosiála, emošunealla ja kognitiivvalaš ovdáneapmis. Stoahkamis ohppet mánát bargat ovttas, sii besset hárjehallat ja vásihit nákkuid, ja čoavdit váttisvuodaid ovttas. Sii hárjehallet eallimii. Seammás dárbašit sii doarjaga ja bagadallama ollesolbmuin jus ieža eai nákce čoavdit. Muhtin mánát dárbašit maid veahki beassat fárrui stoahkamii.

Maid mii oaivvildit givssidemiin?

Go lea sáhka maid mii oaivvildit givssidemiin, de lea maid sáhka guoddu mánáid ektui. Muhtimat dis soaitibehtet divvut gažaldaga ahte givssidit go nie smávva mánát nu go mánáidgárdemánát. Dutkan Norggas ja eará eurohpalaš riikkain čájeha ahte leat gaskkal 6-12 % mánát mánáidgárddis geat givssiduvvojít. Olggušteapmi stoahkamis lea dábáleamos givssideapmi mánáidgárddis.

Dutkanprojeavttas “Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen” (Olles mánná, olles áiggi, givssideapmi mánáidgárddis) áice dutkit ahte okta dahje guokte mánáidjohke mánáidgárddis olguštuvvojedje stoahkamis, ja ahte ollesolbmot eai fuomášan ahte nie dáhpáhuvai. Oktasaš dovdomearka lei ahte ollesolbmot dávjá čilgejedje ahte mánát ledje negatiivvalačcat go ledje menddo vuovdnát dahje ahte geassádedje oktavuoðain.

CAVGILEAPMI: Lea vuugas ahte lea okta gii váldá áiggi ja geas lea ovddasvástádus doallat áiggi.

Álgin 30 min

Cavgleapmi gulahallama jodiheaddjái

- Geahča dárkilit sutnje gii hállá ja buktá evttohusa.
- Muitte giitit juohke evttohusa ovddas, ale deattut ovta ge eanet go nuppi.
- Muitte oažžut jienasteami juohke joavkkus.
- Muitte: Jeara ovta gažaldaga ain hávális vai ii okta ge «gurgal» visot maid leat váldán ovdan guhkes «sártnis».
- Muitte geahčcalit dásset leaikka ja duoða čoahkkima vuolde.

Nu go mii áddet givssideami, váikkuha dasa maid mii jurddašit givssideami birra go guoská sihke eastadit, bissehit, bargat dainna ja čuovvolit givssideami, muhto maiddái maid mii jurddašit mánáid ja dárbbuid birra.

Dutkanprojeavttas "Hele barnet, hele lopet, mobbing i barnehagen" (Olles mánná, olles áiggi, givssideapmi mánáidgárddis) čilgejuvvo givssideapmi ná: «Givssideapmi leat dagut ollesolbmuin ja/dahje mánáin mat hehttejít dovdat ahte lea dehálaš oasálasti oktavuođas ja vejolašvuhta oasálastit».

Dát ipmárdus lea vuodđuduuvvon jurdagii ahte mis buohkain lea dárbu, sihke mánáin ja ollesolbmuin, gullat oktavuhtii. Diet fátmasta dárbbu máhttit ja váikkuhit, ja ahte mánát rievtti mielde hálidit bargat ovttas eará mánáiguin ja minguin, ollesolbmuiguin, muhto eai nákce dan okto. Mánát ohppet ovttasbarggu ruovttus ja mánáidgárddis. Mii, ollesolbmot leat rollamodeallat dainna lágiin go mii bargat ja hálešit ovttas. Mo mii čoavdit nákkuid ja mo mii hálldašit iežamet dovdduid. Go givssiduvvo, de hehttejuvvojiet diet vuđolaš dárbbut.

Leat muhtin myhtat ahte mánát leat vašánat ja bahánihkánat, muhto lea boastut nie čilget mánáid birra. Sii sáhttet bargat áššiid maid mii ollesolbmot dulcot vašánin ja bahánihkánin, muhto mánát EAI leat vašánat ja bahánihkánat. Sii sáhttet čurbošit sániiguin ja daguiguin vástis dilis, juste de go mii ollesolbmot. Mánát dárbbašit ollesolbmuid buorri ovdamearkan.

Mii dies lea dahkat givssidemiin? Lea sáhka min guottuid birra, mo mii jurddašit mánáid birra, speadjalastá mo mii deaivvadit mánáiguin. Diet leat vásihuusat mat mánáin leat fárus málbmái. Muhtin mánát rahčet eanet go earát gávnahit mo stoahkat ovttas. Sii dárbbašit liige doarjaga, liekkusuoda, čielga jođiheami ja bagadallama ollesolbmuin geat barget ovttas sihke ruovttus ja mánáidgárddis.

Buorre psykalaš dearvvašvuhta, ustiitvuhta ja dovdat gullevašvuđa, leahkit oadjebas dahje ii, lea sáhka ahte leat ovttas. Mainna lágiin mii birgehallaat guđet guimmiiguin. Ja ii unnimusat mo vánhemat ja mánáidgárdi barget ovttas.

Vai mánát galget vásihit iežaset dehálaš oasálažjan mánáidgárddis, ferte vánhemeti ja bargiin leat buorre gulahallan. Gulahallančoahkkin lea reaidu ahte lihkostuvvat dieinna bargguin.

Ja mis leat soames prinsihpat mat galget báidnit gulahallančoahkkima:

FUOLALAŠ LAGASVUHTA – ÁRVVASVUHTA – FLEKSIBILITEHTA

1. Fuolalaš lagasvuhta mearkkaša ahte lea áibbas ja ollásit das dan birra mii dáhpáhuvvá dál ja dás. Mobiilla rádjat eret, nákkut ruovttus, vástis bargoášshit ja eará biddjojít eret.
2. Árvvasvuhta: Leahkit árvvas, lea guoddu mas lea ustitalšvuhta ja buorredáhittu guovddážis: Lea sáhka ahte mii buohkat dáhttu nubbái buori ja ahte min mánáin galgá leat buorre beaivválaš dilli. Diet gáibida ahte mii buohkat leat ráhpasat ja beroštit das maid nubbi hálida muijalit midjiide, ii unnimusat dálle go lea eará go maid mii ieža oaivvildit ja jurddašit.
3. Fleksibilitehta: Fleksibilitehta lea sáhka oaidnit dili ieš guđet beliin. Buohkat fertejít čájehit dáhtu rievdadit iežaset oaiviliid, eai ge dušše doalahit daid, leahkit ráhpasat earáid evttohusaide.

Ulbumilin dieiguin golmma áššiin lea loktet ahte buohkaid jiena galgá leat vejolaš gullat. Buohkaid oaivilat lea lihka gustovaččat. Ii mihkke ge leat gáiggas vaikko lea earálagan go earáid oaivilat. Ii buohkaid mielas leat seamma suohtas hállat ollu, ja dat gal lea

áibbas ortnegis. Muhto lea dehálaš ahte buohkain lea vejolašvuohta beassat dadjat juoga. Cavgileapmin sáhttá ahte joavku bivdá buohkaid dadjat juoidá gažaldagaide ja sihkkarastit ahte buohkat leat beassan buktit oaivila.

Presenteret rámmaid ja joavkkuid organiserema ja dievasčoahkkima
Ja maid mii fertet bargat dán álggaheami manjná?
Dál lea diibmu, ja dat mearkkaša ahte mis lea guokte diimmu áigi dán rájes.

Mii mannat joavkkuide: 5 -7 juohke joavkkus, čielga vánhenjoavkkut ja mánáidgárdebargit.

Dii oažžubehtet buohkat ovta áššedáhpáhusa. Seamma áššedáhpáhus, muhto gažaldagat veahá goabbatláganat, okta vánhemidda ja nubbi mánáidgárdebargiide (ovdamearkan maid oaivvildat don lea vánhemiid ovddasvástádus? vs. maid oaivvildat don lea mánáidgárddi ovddasvástádus?).

Válljebehtet joavkojođiheaddji, nuoramusa dahje boarrásepmosa, geas lea váldooovddasvástádus buktit ovdan bohtosiid. Muhto buohkat veahkehít. Lea dehálaš ahte buohkaid jietna gullo, nu ahte ii leat dušše ovta dahje guoktása.

Mo geavahit áššedáhpáhusa?

Áššedáhpáhus lea jurddašuvvon vuolggasadjin gulahallamii vai oažžu dehálaš perspektiivvaid ovdan. Muhto lea maid dehálaš oažžut ovdan «gokko gáma skohpalastá», namalassii mii lea dehálaš didjiide. Dievasčoahkkimis mii váldit vuodú áššedáhpáhusas, muhto maiddái fáttáin maid dii guoskkaheiddet go barggaidet gažaldagaiguin.

Dat mii dás lea dehálaš, lea dat maid dii oaivvildehpet.

Áigerámma

Dii mannabehtet joavkkuide ja oažžubehtet bargat 40 minuhta
+ 10 minuhta boddu

Joavkogulahallan

Áššedáhpáhus maid geavaha joavkoságastallamis.

VÁNHEMAT

Olggušteapmi stoahkamis

Trine eadni mitala dutnje ahte du mánná olgušta Trine stoahkamis. Earenoamážit dalle go stohket olgon. Don it ipmir dan go eai goasse ge leat okta ge ovdal mitalan diekkár dáhpáhusaid birra. Li okta ge bargiin mánáidjoavkkus leat mitalan diekkár dáhpáhusaid birra. Baicca nuppe láhkái.

Don hálat eará vánhemiguin ja gulat ahte muhtin mánát mitalit ruovttus ahte sin mielas Trine lea gáiggas, ahte ii leat suohtas stoahkat suinna, son «čuvvoda» ii ge bálljo jietnat maide ge. Don it dovdda Trine vánhemiid, dušše nivkalan sudnuide feaskáris ovdal go ovta iđida de Trine eadni fáhkkestaga bisánahttá du go lea vuolgilmen mánáidgárddis ja dadjá ja mitala ahte son vásiba dien iežat nieiddaža/bártnáža givssideapmin.

- Mii lea du ovddasvástádus, ja maid konkrehta sáhtát don dahkat?

Mielddus bargiide gulahallančoahkkimis

Mielddus vánhemidda
gulahallančoahkkimis

- Mii lea bargiid ovddasvástádus, ja maid konkrehta sáhttet sii dahkat?
- Mii lea Trine eatni ovddasvástádus, ja maid konkrehta sáhttá son dahkat?

Smávva mánáid ustítvuhta

- Makkár guottut leat dus dasa ahte «buohkat galget stoahkat buohkaiguin»?
- Jus dis leat "ustitnjuolggadusat" ruovttus, dahje bidjabehtet čielga guottuid ja vuordámušaid ustítvuhpii: Mii doaibmá bures dieid njuolggadusaid ektui, ja maid livččii sáhttán dahkat vel buorebun?

Maid vásihat don stuorámus hástalussan mánáidgárddis givssideami ektui?

Lea go dus evttohus čovdosii hástalussii? Maid sáhtát don dahkat? Maid sáhttet bargit dahkat? Maid sáhttá joðiheaddji dahkat?

BARGIT

Olggušteapmi stoahkamis

Trine eadni mitala ahte Trine dadjá ahte ii okte ge "hálit stoahkat suinna", ahte "earát dušše mannet eret go son boahá" Diet lea earenoamážit go stohket olgon. Don it leat vásihan dien iežat barggus mánájoavkuin. Trine lea várregas nieiddaš, son stoahká ollu okto ja don leat jurddašan ahte sus orru leamen áibbas buorre. li okta ge eará vánhen leat mitalan sullasaš dáhpáhusaid birra.

Don hálat muhtin eará bargiiguin ja gulat mitalusaid ahte muhtin mánáid mielas lea Trine gáiggas, ahte ii leat suohtas stoahkat suinna, "son dušše čuvvoda ja ii jietnat bálljo maide ge».

- Mii lea du ovddasvástádus, ja maid konkrehta sáhtát de go bargin mánáidgárddis dahkat?
- Mii lea vánhemiid ovddasvástádus, ja maid konkrehta sáhttiba soai dahkat?

Smávva mánáid ustítvuhta

- Makkár guottut leat dis dasa ahte «buohkat galget stoahkat buohkaiguin»?
- Jus dis leat "ustitnjuolggadusat" mánáidgárddis, dahje gaskkustehpet čielga guottuid ja vuordámušaid ustítvuhpii mánáid gaskka: Mii doaibmá bures dieid njuolggadusain fáttá ektui, ja maid livččiidet sáhttán dahkat vel buorebut?

Maid vásihat don lea stuorámus hástalus mánáidgárddis givssideami ektui?

Lea go dus evttohus čoavdit hástalusa? Maid sáhtát don dahkat? Maid sáhttet vánhemat dahkat? Maid sáhttá joðiheaddji dahkat?

Boddu: 10 minuhta

Dievasčoahkkimis gulahallan

Muhtin njuolggadusat go joðiha gulahallančoahkkima

- Buot joavkuin galget evttohusat fárrui, visot "sála" galgá mielde. Vuolgá

Áigemearri: 1 diimmu ja 10 minuhta.

CAVGILEAPMI:

mánáidgárddi sturrodagas, muhtin mánáidgárddit leat nu stuorrát ahte eai buot joavkkut sáhte buktit evttohusaid buot áššiin, muhto geahčalehpet nu guhkás go rámmat luitet

- Muitte : Loahpalaš digaštallamiid boaðus galget leat 2 konkrehta evttohusa vánhemii ja mánáidgárddi gaskka mo sihke eastadit, bissehit, bargat ja čuvvulit givssideami. Áibbas konkrehta mearkkaša diet: 2 doaimma vánhemii ektui ja 2 doaimma mánáidgárddi bargiid ektui. (liŋka čuovvolanskovvái).
- Buot oaivilin lea seamma árvu. Ii mihkke ge leat boastut. Joðiheaddjin galggat don:
 - Divvut rabas gažaldagaid (li gažaldagaid maidda vástida «Juo» dahje «li»).
 - Duoðaš vástádusaid dalle go lea lunndolaš: ovdamearkan «mun gulan ahte don dajat ahte ...»
 - Gažaldat mii viiddida: «don logat bovdet máná ja vánhemii ruoktot. Geaid don de jurddašat?»
 - Giit juohke vástádusa ovddas: «ollu giitu, dehálaš evttohusaid ovddas».
- Geavat **dialogalaš giela** ja divo rabas M-gažaldagaid, ovdamearkan:
 - Maid jurddašat don ... birra?
 - Maid dárbbasat don mánáidgárddi bealis diekkár diliin?
 - Maid sahtát don dahkat?
 - Mo jurddašat/jurddašeahppi doai vánhemat sáttibehtet bargat ovttas jus du bártnáš Jakob boahtá ruoktot ja muitala ahte Martin ja Jonas leaba leamašan hilbadat suinna?
 - Maid jurddašat/jurddašeahppi galgá bargat dieinna?
 - Mainna lágiin jurddašat/jurddašeahppi dien sáttá dahkat?
 - Maid oaivvildat lea du ovddasvástádus ..., vánhemii ovddasvástádus ..., mánáidgárddi ovddasvástádus

Dievasčoahkkimis loahpalaš boaðus galget leat 2 konkrehta evttohusa
ovttasbargui gaskkal mánáidgárddi ja vánhemii sihke eastadit, bissehit ja bargat givssidemiin.

- (10 minuhta) Okta ášši dahje okta doaibma maid dii oaivvildehpet ahte bargit mánáidgárddis sáttet dahkat eastadit givssideami mánáidgárddis. Joðiheaddjis lea ovddasvástádus čuovvulahttit rievdadusevttohusaid.
- (10 minuhta) Okta ášši dahje okta doaibma maid dii vánhemat oaivvildehpet ahte vánhemat sáttet dahkat eastadit givssideami mánáidgárddis. Vánhenjoavku soabada gii/geat galget čuovvulahttit evttohusaid.

- Muitte dan golbma prinsihpa (málle mii ihtá)
- Muitte duoðaštit buot vásihusaid ovta láhkái «ollu giitu» ja čábbát geahčastit sutnje gii juohká. Buot vástádusat galget duoðaštuvvot.
- Buot joavkkut galget sáttit buktit árvalusaid dievasčoahkkimis.
- Lea ge diehtomielalaš leat sihke mota ja duoðalašvuða ektui miehtá čoahkkima.
- Bija goit 20 minuhta loahpaheapmái nu ahte konkrehta doaimmaid šiehtadallabehtet.

Čoahkkima čuovvoleapmi

Lea dehálaš ahte joðiheaddjis lea válodoovddasvástádus čuovvulit áššiide mat bohtet ovdan gulahallančoahkkimis.

Dat mearkkaša ahte joðiheaddji bidjá skovvái doaimmaid mat leat čállojuvvon ja čuovvula:

- Bargiidčoahkkimis(-iin) čielggaduvvo mo dien guovtti doaimma, mat gusket earenoamážit mánáidgárdái, mat leat skisserejuvvon konkrehta, galgá čuovvulit, gii galgá, goas galgá, mainna lágiin galgá, mearridit dáhtonniid doaimmaide ja

Viečča čuovvulahttinskovi

CAVGILEAPMI: li berre mannat eanet go vahku dan rájes go leaii vánhenčoahkkin ovdal go dollo fas čoahkkin gaskkal vánhen-áírasiid ja joðiheaddji.

árvoštallamii.

- Čoahkkimis ovttasbargolávdegotti áirasiiguin, dakka manjá čoahkkima, dahkat dan seamma vánhemiguin. Goappašiid doaimmaid galgá digaštallat,
- Evttohus gažaldagaide maid sáhttá digaštallat: Mainna lágiin «doallat liekkasin» daid doaimmaid maid vánhemat ledje evttohan? Gii bargá maid?
- Boahtte vánhenčoahkkin: Muitte ahte jođiheaddji/vánhenáirras čielggadeaba mainna lágiin dat maid soabadedje, čuovvuluvvo nuppi čoahkkimis. Čilget vásihuvvon dili/rievdama/ovdáneami birra sihke bargiid ja vánhemiid perspektiivvas.